

Strategia
de reformare
a sectorului justiției

O JUSTIȚIE ECHITABILĂ ÎN SERVICIUL CETĂȚEANULUI

7 ÎNTREBĂRI DESPRE REFORMA JUSTIȚIEI 2011-2016

Uniunea Europeană

ACEASTĂ PUBLICAȚIE ESTE REALIZATĂ DE MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII
MOLDOVA CU SPRIJINUL PROIECTULUI UE DE ASISTENȚĂ TEHNICĂ PENTRU
COORDONAREA REFORMEI SECTORULUI JUSTIȚIEI

Chișinău 2014

1. Ce este reforma justiției 2011-2016?

Reforma justiției este o serie de măsuri de lungă durată cu obiectivul de edificare a unui sector al justiției modern, accesibil, eficient, independent, transparent, profesionist și responsabil față de societate, care să corespundă standardelor europene, să asigure supremația legii și respectarea drepturilor omului.

VREM O JUSTIȚIE ÎN CARE OMUL SE SIMTE PROTEJAT, IAR LEGEA ESTE RESPECTATĂ. REALIZAREA ACESTUI OBIECTIV ESTE PRIORITATEA NUMĂRUL UNU A GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA.

Reforma justiției se desfășoară în conformitate cu prevederile Strategiei de reformare a sectorului justiției (SRSJ) 2011-2016, prima strategie de o asemenea anvergură din Republica Moldova, aprobată de Parlament în anul 2011.

2. Cine se ocupă de implementarea reformei justiției 2011-2016?

Peste 20 de instituții de stat și asociații profesionale din sistemul justiției sunt implicate în realizarea reformei – printre acestea, Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne, Centrul Național Anticorupție, Comisia Națională de Integritate și multe altele. Aceste instituții acționează în parteneriat cu societatea civilă, comunitatea de experți naționali și internaționali, și mediul academic. Reforma este sprijinită de partenerii de dezvoltare ai Republicii Moldova – Uniunea Europeană, agențiile ONU, Fundația Konrad Adenauer, Fundația SOROS Moldova, ABA ROLI, USAID, Statele Unite ale Americii, Norvegia, Olanda, Franța și alte state – care oferă asistență pentru implementarea SRSJ.

Ministerul Justiției este coordonatorul principal al realizării și monitorizării reformei justiției în Moldova.

3. Cum este finanțată reforma justiției 2011-2016?

Guvernul Republicii Moldova susține financiar implementarea reformei justiției, costul total al căreia se ridică la 124 de milioane de euro.

În premieră pentru Moldova, această reformă este susținută financiar și de către Uniunea Europeană. Banii UE nu sunt oferți Ministerului Justiției – ei sunt transferați direct în bugetul de stat, de unde sunt distribuiți fiecărei instituții implicate în reformă pentru realizarea acțiunilor concrete din cadrul SRSJ.

UNIUNEA EUROPEANĂ VA OFERI MOLDOVEI, TIMP DE 5 ANI, SUPTOR BUGETAR DIRECT PENTRU REFORMA JUSTIȚIEI ÎN SUMĂ DE 60 DE MILIOANE DE EURO. SUPTORUL BUGETAR AL UE ESTE ÎMPĂRȚIT ÎN 4 TRANȘE. PRIMA TRANȘĂ, DE 15 MILIOANE DE EURO, A FOST TRANSFERATĂ ÎN BUGETUL DE STAT ÎN ANUL 2013. A DOUA TRANȘĂ, DE 13,2 MILIOANE DE EURO, A FOST TRANSFERATĂ ÎN 2014. URMĂTOARELE TRANȘE URMEAZĂ SĂ FIE TRANSFERATE ÎN 2015 ȘI 2016.

Suplimentar, Uniunea Europeană finanțează 4 proiecte de asistență tehnică, în care muncesc experți europeni care ajută instituțiile din sectorul justiției să implementeze reforma până în 2016.

4. Cum putem fi siguri că acești bani nu sunt furăți?

Banii acordați de UE Republicii Moldova sunt utilizați sub controlul strict al instituțiilor europene. Cele 4 tranșe sunt transferate anual în bugetul de stat numai dacă țara demonstrează că banii din tranșa anterioară au fost folosiți eficient, transparent și cu bună credință. Suplimentar, Curtea de Conturi și societatea civilă monitorizează cum sunt cheltuiți banii din bugetul de stat.

Toate rapoartele de utilizare a surselor bugetare pentru reformă sunt publicate pe pagina web a Ministerului Justiției, unde pot fi verificate de orice cetățean.

5. Ce obstacole întâmpină reforma justiției 2011-2016?

REFORMA JUSTIȚIEI PREVEDE SCHIMBĂRI ȘI ACȚIUNI CE AFECTEAZĂ PROFUND ȘI, UNEORI, DUREROS, INSTITUȚIILE DIN SECTORUL JUSTIȚIEI. DUPĂ CUM E FIRESC, SISTEMUL OPUNE REZISTENȚĂ FAȚĂ DE SCHIMBARE. UNELE DECIZII ÎNTÂRZIE, IMPLEMENTAREA LOR DUREAZĂ PEA MULT.

Aceste dificultăți însă sunt depășite, iar reforma merge înainte, cu sprijinul societății civile și al partenerilor de dezvoltare.

6. Ce rezultate a atins reforma justiției 2011-2016?

SISTEMUL JUDECĂTORESC

- Au fost introduse condiții dure de angajare, evaluare și promovarea a judecătorilor și sancțiuni disciplinare mai aspre.
- Magistrații nu se mai bucură de imunitate – ei riscă dosare penale și confiscarea extinsă a averii dacă sunt bănuiți de corupție, îmbogățire ilicită, și alte infracțiuni.

ÎN 2014, ÎN PREMIERĂ PENTRU ȚARA NOASTRĂ, MAI MULȚI JUDECĂTORI AU FOST CONDNAȚI LA ÎNCHISOARE PENTRU CORUPȚIE ȘI ALTE ÎNCĂLCĂRI.

- Dosarele sunt repartizate judecătorilor în mod aleatoriu, prin intermediul unui sistem electronic automat. Toate ședințele de judecată sunt înregistrate audio. Totodată, judecătorii nu mai pot comunica cu părțile din dosar în afara sălii de judecată.
- Dosarele examinate și agendele ședințelor tuturor judecătorilor din Moldova pot fi accesate pe portalul unic al instanțelor de judecată.
- Au fost lichidate judecătoriile economice.
- Mai mult de jumătate din instanțele de judecată au fost reparate capital, după standarde europene. Cuștile pentru inculpați din sălile de judecată au fost înlocuite cu mobilier conform standardelor internaționale.
- Au fost angajați asistenți judiciari, care ajută magistrații să examineze dosarele în termen.

DIN 2011, PESTE 140 DE MAGISTRAȚI AU PLECAT DIN SISTEM, IAR ÎN LOCUL LOR A VENIT O NOUĂ GENERAȚIE DE JUDECĂTORI.

INTEGRITATEA ACTORILOR DIN SECTORUL PUBLIC

- Sancțiunile și amenziile pentru acte de corupție au fost triplate. Astfel, un demnitar public riscă amendă de până la 200 000 de lei și până la 15 ani de închisoare pentru corupere pasivă. În același timp, cei care oferă mită unui demnitar riscă 12 ani de închisoare și amendă de până la 160 000 de lei.
- A fost creată Comisia Națională de Integritate, care are sarcina de a verifica averile și interesele funcționarilor. Peste 100 000 de declarații de avere și interese pot fi accesate pe pagina web a CNI.
- Testarea integrității, aplicată din august 2014, verifică dacă funcționarii publici sunt dispuși sau nu să ia mită. Dacă aceștia dau dovadă de comportament coruptibil, ei sunt sancționați sau eliminați din sistem.
- A fost introdus testul cu poligraf pentru judecători și procurori.

DREPTURILE OMULUI

- În instanțe și procuraturi au fost deschise camere prietenoase speciale pentru audierea minorilor.
- Penitenciarul pentru minori din s.Goian a devenit o instituție model, de tip european, ce asigură reintegrarea în societate a copiilor în conflict cu legea.
- Încăperile de audiere și interogare din procuraturi, poliție și penitenciare sunt monitorizate video pentru a preveni și combate tortura.
- Deținuții participă în programe de reintegrare socială și profesională: studierea limbii engleze, olărit, cursuri de bucătar, frizer, electrician etc.
- Sistemul probațiunii a fost reformat. A fost introdusă monitorizarea electronică a deținuților - persoanele aflate în probațiune vor purta brățări electronice pe picior, fără a fi nevoite să se prezinte personal pentru confirmare la ofițerul de probațiune.
- Reforma asigură respectarea dreptului la viață privată - reglementările ce vizează măsurile speciale de investigare (de exemplu, ascultarea telefonului) previn amestecul nesanționat în viața privată.
- Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității se ocupă de prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare a cetățenilor.
- Scade numărul încălcărilor constatate de Curtea Europeană pentru Drepturile Omului. În 2013, CEDO a constatat doar 18 încălcări, comparativ cu 29, în 2011.

SERVICIILE JURIDICE CALIFICATE

- Asistența juridică garantată de stat poate fi solicitată, acum, și în cazul dosarelor civile. Peste 40 mii de persoane (inclusiv minori) beneficiază anual de asistență juridică gratuită.
- În localitățile rurale activează parajuriștii care ajută cetățenii gratuit să găsească soluții la diferite conflicte sau probleme de ordin juridic.
- Tot mai mulți oameni accesează serviciile electronice din justiție (e-apostilă, e-stare civilă), care sunt mai rapide, mai ieftine și exclud contactul direct cu funcționarul, reducând la maxim corupția în sistemul public. Moldova este al cincilea stat din lume și al doilea din Europa care implementează serviciul e-apostilă.

ÎN CONSECINȚĂ, ÎNCREDEREA ÎN JUSTIȚIE A CRESCUT CU 9%, ÎN DECURSUL UNUI SINGUR AN, POTRIVIT BAROMETRELOR DE OPINIE PUBLICĂ DIN APRILIE 2013 ȘI APRILIE 2014, REALIZATE DE INSTITUTUL DE POLITICI PUBLICE DIN MOLDOVA

7. Când va fi justiția moldovenească cu adevărat funcțională?

TRANSFORMĂRILE POZITIVE DIN JUSTIȚIE SUNT DEJA VIZIBILE. DAR PENTRU CA ACESTE SCHIMBĂRI SĂ FIE SIMȚITE DE OAMENI, TREBUIE REALIZATE TOATE ACȚIUNILE PREVĂZUTE ÎN STRATEGIA DE REFORMARE A SECTORULUI JUSTIȚIEI 2011-2016.

Reforma procuraturii reprezintă o prioritate pentru procesul de reformare a justiției. Totodată, Parlamentul urmează să voteze mai multe legi importante: legea privind medierea, legea cu privire la notariat, legea probațiunii, administratorului autorizat etc.

Pe lângă aceasta, vor fi reformate: Institutul Național al Justiției, Curtea Constituțională, avocatura, sistemul executorilor judecătorești, expertiza judiciară, instituția avocatului poporului. Va fi demilitarizat sistemul penitenciar și al procuraturii, va fi consolidată Comisia Națională de Integritate și instrumentele de prevenire a corupției, va fi lansat sistemul e-dosar, iar penitenciarul nr.13 din Chișinău va fi înlocuit cu un penitenciar nou, construit cu sprijinul Băncii de Dezvoltare a Consiliului European.

Reforma justiției nu se va încheia în 2016, odată cu finalizarea Strategiei. După cum arată experiența altor state, schimbările sistemice profunde, de atitudine și comportament, nu se produc peste noapte, și necesită timp și implicare din partea întregii societăți.

...O justiție funcțională seamănă cu vinul de calitate. Pentru a pregăti vinul, trebuie mai întâi să îngrijești via, să culegi strugurii, să storci sucul și să alegi un butoi bun. Acestea sunt acțiunile prevăzute de Strategie, pe care le vom realiza până în anul 2016. După ce punem vinul la butoi, acesta are nevoie de timp pentru maturație, pentru ca ingredientele să creeze gustul și aroma atât de apreciate în vinul moldovenesc. Cu perseverență și răbdare, putem realiza împreună, în Republica Moldova, o justiție funcțională și echitabilă, pentru oameni.

Detalii despre reforma justiției aici: justice.gov.md

Pagina MJ pe Facebook: fb.com/ministerul.justitiei

Portalul unic al instanțelor de judecată din Moldova:
instante.justice.md

Portalul declarațiilor de avere și interese ale funcționarilor:
declaratii.cni.md

Contactați-ne: strategie@justice.gov.md